

Plan for leseopplæring 2010 -2013

1. Hensikt:

Planen er et strategisk dokument som skal gi føringer for arbeidet med leseopplæring. Måloppnåelse, resultatoppnåelse skal ses i sammenheng med økonomi og handlingsprogram.

Den skal sikre gode lesere og leselyst; "Glade lesere som leser for å lære, gjøre og være".

Den gode leser:

- har gode **kodingsferdigheter**
- har et godt **ordforråd**
- vet **hvordan og hvorfor** han/ hun leser
- stiller **spørsmål** under lesing
- **vurderer** egen leseforståelse
- greier å **lese mellom linjene**, refleksjon

2. Rullering - rapportering

Planen rulleres hvert 4. år og behandles politisk. Skoleeier rullerer tiltaksdelen hvert 2. år og rapporterer på satsningen i den årlige vurderingen av tilstanden for grunnskolen i kommunen. Barnehageeier rullerer barnehagens tiltaksdel hvert 2. år på bakgrunn av årlig evaluering av felles mål og tiltak.

3. Målgruppe

Skole og bhg eier, skolene, barnehagene, PPT, bibliotek, helsestasjon

4. Generelt – kort om tilstanden

Kompetansenivå

Med utgangspunkt i nasjonale prøver ligger vi rundt snittet. Resultatene har hatt noe bedring de siste 3 år. Resultatene for kommunen gjenspeiler den nasjonale trenden mht forskjell mellom kjønnene; jentene skårer bedre enn guttene i leseferdighet. Multimodale tekster ses som en spesiell utfordring.

Biblioteket (hovedbiblioteket og skole og bhg bibliotekene)

Elevundersøkelsen viser at opplevelsen av kvaliteten på skolebiblioteket ligger under snittet nasjonalt. Dette er en trend som har gått over flere år. Det gis gode tilbakemeldinger på tilbudet fra hovedbiblioteket.

Ansattes kompetanse

Etterspørselen fra barnehage – og skoleansatte i forbindelse med tilbudet om etter og videreutdanning viser at det er et behov for kompetanseheving.

Tilstandsvurdering

Planen legger til grunn at det utarbeides et godt system for vurdering av tilstanden når det gjelder lesing både lokalt på den enkelte skole/ barnehage og kommunalt av eier. Skoleeiers oppfølging av planen ses i sammenheng med helhetlig system for skolevurdering.

5. Kjennetegn; leselyst, forberedende leseopplæring den 1., 2. og 3. leseopplæringa

Leseopplæringen er alle faglæreres ansvar. Kjennetegn den enkelte virksomhet, ansatte bør legge til grunn i sitt arbeid med opplæringen:

a. Leselyst (inngår som en del av hele læringsløpet)

- opplevelse (felles, gjenkjenning) gleden ved å lytte /lese
- innsikt
- mestring/ lese ut fra det du til enhver tid klarer - lettest å oppnå ved "frivillig lesing"/ "tilpasning"
- inspirasjon
- samtale – interesse for lesing

b. De ulike "nivåene"

i. Forberedende leseopplæring (jf Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver)

- høytlesing
- bevisstgjøring foresatte
- lytter, observerer og gir respons
- videreutvikler begrepsforståelsen
- bruker språket for å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer
- får et positivt forhold til tekst og bilde som kilde til estetiske opplevelser og kunnskaper, samtaler og som inspirasjon til fabulering
- lytter til lyder og rytme i språket og blir fortrolige med bokstaver
- sammenhengen med skrivning
- blir kjent med bøker, sanger, bilder, media m.m.

ii. Den 1. leseopplæringa

- språkleker
- avkoding (lyd/bokstav/uttale)
- trekke sammen lyder til ord
- lese og forstå (enkel tekst)
- kjerneordforråd (100 mest vanlige)
- begrepslæring
- lesing og skrivning ses i sammenheng

iii. Den 2. leseopplæringa

- lesestrategier
- læringsstrategier; bearbeider og organiserer stoffet utnytter bakgrunnskunnskap
- skriver i tilknytning til lesing
- snakker om og diskuterer hva de leser
- leser på eget initiativ
- lese og forstå ulike typer tekster
- lese for andre/ høytlesing
- teknisk bedre lesing; hastighet og flyt

iv. Den 3. leseopplæringa

- kunne velge læringsstrategi ut fra lærestoff
- videre utvikling av lærings og – lesestrategier
- forelesing av fagtekst; orientere seg i teksten, bilder, tabeller margtekster, underoverskrifter
- læresamtalen
- modellering av strategier
- lese digitale tekster
- kildekritikk

6. Strategiske føringer for arbeidet med leseopplæringen

- a. Rådmannen (etterspørring og tilrettelegging / koordinering / kompetansetiltak jf kompetanseplanen/ kartlegging / metodevalg)
- Skoleeier innhenter rapportering på oppnådde resultater og vurderer disse. Det ses på tilstanden når det gjelder lesing for barnetrinn og ungdomstrinn.

- Skole- og barnehageeier legger til rette for felles kompetanseutvikling (videre – og etterutdanning) med utgangspunkt i vurdering av tilstanden og innmeldt behov.
- b. Ledelsen for den enkelte virksomhet (struktur på det lokale arbeidet – lokale planer - forholdet til foresatte, kartlegging, metodevalg, skole / barnehagebiblioteket)

i. Barnehage

- Barnehagen skal ha egen plan for leseopplæring som viser tilstanden, mål og satsning / tiltak.
- Planen skal ses i sammenheng med kommunal progresjonsplan for fagområdet
- Barnehagen skal ha et bevisst forhold til litteraturformidling og oppbygging av egen boksamling.
- Barnehagen skal sørge for nødvendig kartlegging

ii. Skole

- Skolen skal ha egen plan for leseopplæring som viser tilstanden, mål og satsning / tiltak/ måloppnåelse
- Den enkelte skole skal ha et bevisst forhold til valg av metode for leseopplæringen, metodene skal vurderes jevnlig og gå fram av skolens planer
- Planen skal ha et bevisst forhold til oppbygging, integrering og bruk av skolebiblioteket i det pedagogiske arbeidet.
- Skolen skal sørge for nødvendig kartlegging
- Skolen rapporterer om tilstanden til skoleeier
- Planen skal ses i sammenheng med "tidlig innsats" og system for avdekking av særlige behov og iverksetting av tiltak

iii. Bibliotek

- Regelmessig gjennomføre introduksjon av nye bøker – besøk på enhetene (skole og bhg)
- Regelmessig tilbud om lesesirkel.
- Rapportere på utlånsstatistikk

iv. PPT

- Gir råd og tilbud om veiledning til 1. trinns lærere mht begynneropplæring
- Systemrettet veiledning og rådgiving generelt
- Veiledning i barnehagene på fastdager

7. Tiltaksdel

a. Barnehage

- Kartlegge personalets kompetanse
- Definere kompetansehevingstiltak på grunnlag av kartleggingen
- Gjennomføre kurs i skrivedans for ansatte som arbeider med de eldste barnehagebarna
- Gjennomføre kurs i bruk av snakkepakken
- Kartlegge hjelpemidler/verktøy innen forberedende leseopplæring og vurdere bruk av disse
- Ta i bruk skrivedans eller tilsvarende opplegg for skolestarterne (eks sirkusskolen)
- Bygge opp egen boksamling i samarbeid med biblioteket
- Lese jevnlig for barna
- Utarbeide overordnede mål for leseopplæringen i barnehagen
- Utforme felles mal for lokal leseplan for barnehagene. Lokal leseplan skal inkludere mål, tiltak og evalueringsdel og skal ta hensyn til barn uavhengig av utviklingsstadium

b. Skole

- Den enkelte skole skal utarbeide egen plan for leseopplæring
- Ny-utgaven av testopplegget "Arbeid med ord" innføres på barnetrinnet
- Lesesenterets leseprøver skal tas i bruk etter hvert som de kommer for flere trinn.
- Det skal gjennomføres kompetansetiltak ulike nivå
 - For alle lærere i alle fag
 - Datalesing
- Det skal etableres forum for utveksling av erfaring mht lesestrategier (It's learning kan være et mulig verktøy)
- Lesing tas opp i møte ifb med oppsummering nasjonale prøver bsk – usk

c. Bibliotek;

- i. Utvider tilbudet knyttet til litteraturformidling
- ii. Formidler informasjon om nye bøker.